

MANIFEST

om frivillig arbeid i Europa

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

This manifesto has been published by the European Volunteer Centre, © CEV 2006

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

MANIFEST

om frivillig arbeid i Europa

Dette manifestet er publisert av Europeisk senter for voluntarisme (Centre Européen du Volontariat, CEV), et europeisk nettverk av 50 frivillighetspolitiske utviklingsbyråer og frivillighetscentre som sammen representerer tusenvis av frivillige på lokalt nivå. Målgruppen for manifestet er europeiske beslutningstakere i de forskjellige EU institusjonene og formålet er å belyse viktigheten av frivillig arbeid samt fremlegge konkrete tiltak til hvordan representanter fra EU institusjonene, innenfor deres respektive mandater og kompetanser, kan verdsette, fremme og tilrettelegge for frivillighetsarbeid i EU. Interessepartier fra det offentlige, handelsnæringen og den ikke-statlige sektoren må jobbe sammen for å sikre et "frivillighetsvennlig samfunn" - Dette manifestet viser Den europeiske unions bidrag til denne felles innsatsen.

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

Hvorfor frivillig arbeid er viktig

Voluntarisme forekommer i en rekke ulike former over hele Europa og reflekterer mangfoldet av tilnæringsmåter og tradisjoner blant EUs medlemsstater. Men til tross for forskjellene er følgende fellestrekk identifiserbare.

Å melde seg frivillig er en handling utført:

- ❗ **Utav en persons egen frie vilje, valg og motivasjon**
- ❗ **Uten tanke for økonomisk vinning** (ubetalt)
- ❗ **Innenfor en organisert ramme** (ikke-statlige organisasjoner, frivillighets-Med det formål å hjelpe noen andre enn den frivillige selv og derved også
- ❗ **samfunnet generelt gjennom å bidra med verdier av allmenn interesse.** (Skjønt det er ansett at frivillighetsarbeid også gagnar den frivillige selv).

Millioner av europeiske borgere er aktivt involvert i forskjellige former for frivillig arbeid. Nyere statistikker¹ viser at:

I Storbritannia melder årlig 23 millioner mennesker seg til frivillig innsats, det tilsvarer en arbeidsstyrke på 180 000 fulltidsstillinger - For hver euro gitt som statlig tilskudd til å støtte det frivillige arbeidet legger hver frivillig inn et arbeid som tilsvarer 30 euro. Den økonomiske verdien av formelt frivillighetsarbeid i Storbritannia er blitt estimert til rundt 65 milliarder euro per år; det tilsvarer 7,9 % av BNP.

Belgiere vier 5 timer i uken til ubetalte frivillige aktiviteter; det tilsvarer rundt 200 000 fulltidsjobber.

Tid brukt på frivillig foreningsarbeid i Frankrike tilsvarte i år 2002 over 716 000 fulltids jobber.

I Polen meldte rundt 5.4 millioner innbyggere seg frivillig i 2004, det tilsvarer 18.3 % av befolkningen. Den estimerte økonomiske verdien av dette arbeidet var på 124 millioner euro. Verdien ble utregnet ved å multiplisere nummeret av tilsvarende fulltids ansatte med gjennomsnittslønnen i den gjeldende sektoren.

I Tyskland involverer årlig 23 millioner borgere (36 %) seg i en eller annen form for frivillig arbeid, mens 33% av den voksne irske befolkningen, (det er 1 287 000 mennesker) jobber frivillig i større eller mindre grad.

¹ Alle opplysningene stammer fra forsknings dokumenter skaffet til veie av CEV. For mer utfyllende informasjon vennligst konsulter: <http://www.cev.be/facts&figures.htm>

Hvorfor frivillig arbeid er viktig

I alle sine forskjellige former, frivillighet spiller en avgjørende rolle i hele Den europeiske unionen:

- Frivillige engasjerer seg i en mengde ulike aktiviteter, som å stille til rådighet utdanning og tjenester, gjensidig hjelp eller ”hjelp til selvhjelp”, rådgivning, aktivisme, forvaltning, samfunns og miljøarbeid.
- Frivillig arbeid er en inngangsport til sosial inkludering og integrasjon. Det bidrar til helhetlige samfunn ved å skape bånd av tillit og solidaritet og dermed sosial kapital.
- Å melde seg frivillig er en av mulighetene mennesker har, uavhengig av nasjonalitet, religion, sosioøkonomisk bakgrunn og alder, til å bidra til positiv forandring.
- Frivillige bidrar til implementeringen av EU politikk, som sosial inkluderings politikk og utviklingshjelp.
- Voluntarisme kan bli brukt som et verktøy til å stimulere aktivt og ansvarlig europeisk borgerskap, sentrale europeiske idealer og verdier som demokrati, solidaritet og deltagelse.
- Frivillig arbeid er en innflytelsesrik kilde til forsoning og rekonstruksjon av splittede samfunn.
- Gjennom frivillig arbeid får og bruker mennesker lederegenskaper, kommunikasjons og organisasjons ferdigheter, de utvider sine sosiale nettverk og går ofte over til betalte jobber i fremtiden; å melde seg frivillig gir uformelle og ikke-formelle lærings muligheter og voluntarisme er derfor et avgjørende instrument til livslang læringsstrategien i Den europeiske union.
- Den økonomiske verdien det frivillige arbeidet og andelen ”økonomisk” aktivitet som følge av frivillighet i BNP er betydelig og må komme klart til uttrykk i nasjonale regnskaper.

- Frivillighet og fremveksten av innovative partnerskap mellom bedrifter, styresmakter og frivillighetssentre er en måte å utvikle agendaen for bedriftenes samfunnsansvar på.
- Frivillige spiller en viktig rolle i å finne løsninger på samfunnsmessige problemstillinger. Frivillige bidrar til å øke mengden av og kvaliteten på eksisterende tjenester samt å kreativt utvikle nye tjenester. På den måten kan det å melde seg frivillig bidra til å skape nye arbeidsplasser.
- Frivillig handling er derfor en viktig komponent i den strategiske målsetningen til Den europeiske union om å bli: ”...den mest konkurransedyktige og dynamiske kunnskaps baserte økonomi i verden...” som vedtatt av medlemsstatene i Europarådet i Lisboa i mars 2000.

Men, til tross for at frivillig innsats blir gitt vederlagsfritt er det ikke kostnadsfritt.

Anerkjennelse, tilretteleggelse og fremming av det å melde seg frivillig samt nettverksbygging er avgjørende for å levere rollene nevnt ovenfor. En effektiv frivillighets infrastruktur trenger støtte fra alle interesseparter: Det sivile samfunn, forretningsliv og styresmakter på lokalt, regionalt, nasjonalt og EU nivå. Den europeiske union spiller utvilsomt en nøkkelrolle i denne sammenheng og kan bidra på flere ulike plan for å tilrettelegge for et mer effektivt frivillighetslandskap i Europa.

² Uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité om underretningen fra kommisjonen om ”frivillige organisasjoner og foreninger i Europa” (COM(97)241 final), para. 2.9.

CEV anmoder EUs institusjoner til...

1. Aktivt å fremme og anerkjenne frivillig arbeid.

Mennesker jobber frivillig i samtlige av EUs medlemsstater selv om nasjonale og regionale tradisjoner og formene for frivillighet varierer betydelig. Frivillige over hele Europa deler et samlet ønske om å involvere seg aktivt og bidra til å finne løsninger på samfunnsmessige problemstillinger. Det som savnes er en delt og bred visjon over virkefeltet og betydningen av den frivillige innsatsen i de forskjellige medlemsstatene samt en felles forståelse av rollene til de forskjellige interessepartene og hvordan en best kan fremme og anerkjenne den frivillige innsatsen. Robust empirisk informasjon vil utvilsomt spille en viktig rolle i å sette voluntarisme på EUs agenda. Den europeiske union, nasjonale myndigheter og andre involverte parter bør utvikle sine kapasiteter til å overvåke utviklinger innen voluntarisme og å evaluere verdien av det frivillige arbeidet som nedlegges. For å oppnå disse målene anmodes EU og nasjonale styresmakter til å implementere FN's håndbok om ikke-profitssøkende institusjoner i sine nasjonale regnskap og gjennom EUROSTAT (De europeiske fellesskaps statistiske kontor) etablere et satellittregnskap som stiller til rådighet data om frivillighetsarbeid og dets økonomiske verdi.

Den europeiske union må anerkjenne frivillighet gjennomgående i sine forskjellige

politikker. Vi inviterer institusjonene til å aktivt involvere seg med CEV og ta til følge de anmodningene CEV viderefremidler til institusjonene fra gressrot nivå.

Noen medlemsstater organiserer årlige begivenheter (som: De frivilliges dag eller Frivillighetens uke) for å fremme voluntarisme. Det internasjonale året for voluntarisme 2001 var en viktig katalysator for økt oppmerksomhet rundt frivillig arbeid og skapte et rammeverk som medførte betydelige forbedringer og tiltak som bidrar til å styrke den globale bevegelsen av volontører. Det britiske Frivillighetsåret 2005 repeterte disse erfaringene på nasjonalt nivå. EU bør vise vei og motivere nasjonale styresmakter til å sette et større søkelys på frivillig arbeid og skal benevne et europeisk år for aktivt borgerskap gjennom frivillig arbeid.

Spesiell oppmerksomhet må vies verdsettelsen av de erfaringene og kompetansene som blir utviklet gjennom ikke-formelle og uformelle kunnskapsvervvelser. Den rollen frivillig arbeid spiller i livslang læring strategien må aktivt verdsettes og aktiviteter som søker å utvikle systemer for offisiell verdsettelse av uformelle og ikke-formelle læringsmuligheter må støttes.

Vi inviterer EU institusjonene³ til å...

1. Aktivt å verdsette og fremme frivillig arbeid i EUs politikker, anerkjenne dets gjennomgående natur og sikre at EU-politikk er frivillighetsvennlig og gjør det mulig for enkeltmennesker å involvere seg i frivillighetsarbeid;
2. Fortsette arbeidet med spesielle frivillighetsprogrammer rettet mot ungdom samt å utvikle lignende tiltak for andre grupper (eldre og utviklingshemmede). Mens vi verdsetter viktigheten av EUs ungdomsprogram er vi overbeviste om at EUs frivillighetsprogrammer burde være mer inkluderende og tilgjengelige for alle aldersgrupper;
3. Erkjenne rollen voluntarisme spiller for en politikk om "aktiv alderdom". Sett i lyset av et aldrende samfunn og en ny generasjonsbalanse er det helt avgjørende at redskaper for deltagelse av eldre mennesker i samfunnet blir promotert og støttet;
4. Anerkjenne rollen voluntarisme spiller i fremmingen av aktivt europeisk borgerskap og å tilpasse EUs programmer deretter. Frivillige på lokalt og regionalt plan er aktive borgere engasjerte i europeiske verdier og de kan spille en nøkkelrolle i fremmingen av europeiske verdier hvis en europeisk dimensjon blir tilføyd deres aktiviteter;
5. Inkludere støtte til voluntarisme i internasjonal utviklings politikk, spesielt med utsikt på å nå hundreårs utviklingsmålene;
6. Verdsette den kraftfulle effekten voluntarisme har på inkluderingen og styrkingen av tradisjonelt ekskluderte sosiale grupper som immigranter samt å undersøke hvordan man kan fremme aktiviteter som vil føre til en bedre forståelse av den rollen og de innvirkningene frivillig engasjement har på integrasjonen av disse gruppene;
7. Verdsette rollen voluntarisme spiller i å fremme utviklingen av ferdigheter og kompetanser nødvendige i et kunnskapsbasert samfunn og dets bidrag til økte ansetelsesmuligheter;
8. Vedkjenne behovet for en bedre forståelse av det frivillighetsbaserte europeiske landskapet samt behovet for europeisk komparativ forskning for å frembringe data om voluntarisme, dets rekkevidde og karakteristikk på europeisk nivå;

³ Hvor det er mulig kan disse handlingene bli støttet av Europarådet.

CEV anmoder EUs institusjoner til...

- Inkludere alternative økonomiske indikatorer i de statistiske rapportene i Eurostat som synliggjør rollen til ikke-profit sektoren og spesielt å rollen voluntarisme spiller i nasjonale regnskap;
- Verdsette i europeiske programmer og prosjekter det arbeidet de frivillige gjør som en reel samfunnsinvestering og som et bidrag til kravet om motsvarende støtte (match funding) med status tilsvarende pengestøtte;
- Støtte sertifiserings skjemaer for frivillige rettet mot å verdsettelsen av ferdigheter utviklet gjennom frivillig arbeid i medlemsstatenes utdanningssystem og å utvikle et europeisk rammeverk for validering av uformell og ikke formell læring bygget på de felles prinsipper som allerede er vedtatt av Rådet for utdanning, ungdom og kultur⁴ samt å støtte opprettelsen av en europeisk pris for frivillige;
- Støtte Den internasjonale frivillighetens dag (5 desember) og utnevne et europeisk år for aktivt borgerskap gjennom frivillighet.

2. Støtte og tilrettelegge for frivillighet.

I mange land har det private og det offentlige gått sammen og utforsket måter å legge til rette for og støtte frivillig arbeid gjennom utformingen av politikk og implementeringen av lovforslag. Disse bestrebelsene inkluderer identifisering av nødvendige lovmessige provisjoner, avklaringen av hvilke roller de forskjellige gruppene skal utføre samt å allokere de nødvendige ressursene. I de senere år har den private sektor blitt mer aktive på frivillighetsfeltet gjennom å muliggjøre for deltagelse blant ansatte samt å fjerne av hinder for deres deltagelse.

Nytten av en infrastruktur som støtter opp om de frivillige, det å melde seg frivillig og voluntarisme generelt er viden kjent.

Denne infrastrukturen burde inkludere et godkjent lovrammeverk for frivillighet som kan fostres gjennom at EU utvikler brede felles standarder. Forskning viser at det finnes store variasjoner blant EUs medlemsstater mht. definisjoner, regelverk og forståelsen av "frivillig handling". Ikke alle medlemsstater har nasjonale frivillighetssenter eller enheter som tilbyr støttefunksjoner og tilrettelegger for frivillighet. Enda færre stater har den nødvendige infrastrukturen til å støtte frivillighet på lokalt plan.

På europeisk nivå finnes det per dags dato ingen øremerkede midler rettet mot en europeisk støtteinfrastruktur for frivillighet. En europeisk struktur er nødvendig for å

dele informasjon og "god skikk og bruk", til å bygge ut kapasiteter, til å bidra til en felles forståelse av frivillighetslandskapet i Europa, til å kanalisere informasjon mellom nasjonalt og gressrot nivå og Den europeiske

union samt det å gi de frivillige "en stemme" innen EU og tilføre en europeisk dimensjon til de utallige aktivitetene frivillige utfører over hele Europa.

Vi ber EU institusjonene⁵ om å...

- Utgi en hvitbok om frivillig handling og aktivt borgerskap for å strese relasjonene mellom dem samt å revurdere størrelsesskalaen og viktigheten av frivillighet i Europa. Dette ville være et viktig bidrag til utviklingen av en samfunns handlingsstrategi for å oppfordre til samarbeid mellom medlemsstater og assosierte stater om fremming og tilrettelegge for frivillighet og skal bygge på kommisjonsmelding COM (1997) 241;
- Stimulere nasjonale regjeringer til å formulere nasjonale frivillighetspolitikker, skape den infrastrukturen rundt frivilligheten som er nødvendig for å gjennomføre disse politikkene samt å skape et lovrammeverk for frivillighet⁶, for eksempel gjennom å forslå europeiske standarder;
- Rette et spesielt fokus mot utviklingen av frivillig arbeid i de sentral- og østeuropeiske statene, både blant nye medlemstater og kandidatstater for å støtte deres arbeid i å konsolidere sine nylig opprettede demokratier;
- Allokere ressurser til et Europeisk frivillighetssenter utviklingsfond (inkludert motsvarende støtte til nasjonale regjeringer) med det formål å utvikle en infrastruktur som støtter og tilrettelegger for frivillighet;
- Aktivt å fremme ekspansjonen av den private sektors engasjement og bedriftenes frivillighet innenfor rammeverket av den europeiske debatten om bedriftenes samfunnsansvar. EUs medlemsstater kan oppfordres til å gi skattefordeler til bedrifter som fremmer ansattes frivillighet.

⁵ Hvor det er mulig kan disse handlingene bli støttet av Europarådet.

⁶ Disse handlingene bygger på anbefalinger gjort av De forente nasjoners generalforsamlings resolusjon om støtte til frivillighet (2001) og De forente nasjoners generalforsamlings oppfølgingsrapport til Det internasjonale år A/57/L8 av 26 november 2002.

⁴ Rådet for utdanning, ungdom og kultur, 27-28 mai 2004.

3. Aktivt fostre nettverksbygging.

Mye arbeid gjenstår i å styrke forankringen til frivillighet på alle nivå (lokalt, nasjonalt og europeisk), spesielt i henhold til ”stemmen” til frivillighetsinvolverte organisasjoner i Europa. EUs institusjoner må verdsette den viktige rollen nettverk som CEV spiller med å linke EUs agenda med gress rot plan.

Vi ber EUs institusjoner⁷ om å...

18. Etablere arbeidsgrupper og kontaktpunkt i kommisjonen for De europeiske fellesskap og Europaparlamentet som behandler frivillighetens gjennomgående natur innenfor rammeverket av EUs retningslinjer;
19. Fremme utvekslingen av ideer og kunnskap om frivillighet mellom alle EUs medlemsstater for slik å fremme en delt visjon og en samlet strategi;
20. Rette et spesielt fokus på rollen frivillighet spiller i Den åpne samarbeidsmetode (OMC) under feltene sysselsetting, sosialpolitikk og utdanning;
21. Tilrettelegge for en europeisk utveksling av informasjon om gode (og dårlige) praksiser gjennom nettverk som CEV og samarbeide aktivt med disse nettverkene i konteksten av konsultasjons mekanismer vedrørende aktivt borgerskap;
22. Fortsette å aktivt inspirere og støtte relasjonen mellom bedrifter og frivillighetsinvolverte organisasjoner på EU nivå.
23. Medlemmer av Europaparlamentet (MEPs) bør involvere seg i sine nasjonale medlemsorganisasjoner som representerer frivillige i deres valgkretser og dele ekspertise om frivillighetslandskapet i deres land.

CEV anmoder medlemmer av Europaparlamentet, embetsmenn i kommisjonen for De europeiske fellesskap, rådet for Den europeiske union, representanter for Den europeiske økonomiske og sosiale komité og andre institusjoner, så vel som CEV medlemsorganisasjoner og alle med interesse i å støtte den videre utviklingen av frivillighet i Europa til å:

...

Prioritere verdsettelsen, fremmingen, støtten og tilretteleggelsen for frivillighet i sitt arbeid.

...

Videresende CEV manifestet om frivillig arbeid i Europa til relevante interesserparter, spesielt nasjonale ministre.

...

Videresende CEV manifestet om frivillig arbeid i Europa til lokale delegasjoner av Europakommisjonen.

...

Videresende CEV manifestet om frivillig arbeid i Europa til andre organisasjoner og næringslivsinteresser som kunne være interessert i å støtte opp om og fremme frivillighet i Europa.

...

Aktivt å involvere seg i informasjons og opplysningskampanjer om det uvurderlige bidraget frivillige utgjør i livet til privatpersoner, lokalsamfunn og samfunnet, så vel som å understreke nødvendigheten for samarbeid mellom frivillige og profesjonelle.

⁷Hvor det er mulig kan disse handlingene bli støttet av Europarådet.

CEV gleder seg over de følgende dokumenter og offentlige aktiviteter på EU og internasjonalt nivå:

■ ”Resolusjon om frivillighet” av Europaparlamentet, 1983, som:

- Anerkjente den allmenne interessen av frivillig arbeid samt at utviklingen av en adekvat infrastruktur er sentralt for å gjennomføre en vellykket frivillighets politikk.
- Oppfordret Europakommisjonen til systematisk å følge opp utviklinger rundt frivillighets arbeid.
- Etterlyste en europeisk ”vedtekt om frivillig arbeid” som omhandler kompensasjoner for utgifter og sosiale forsikringer for de frivillige.

■ Deklarasjon 38 om frivillige tjenesteytelser, vedlagt sluttakten av Amsterdam traktaten, 1999, som:

- Anerkjente viktigheten av frivillige tjenesteytelser i utviklingen av sosial solidaritet;
- Erklærte at Fellesskapet vil fremme den europeiske dimensjonen av de frivillige organisasjonene med spesiell vekt på utveksling av informasjon og erfaringer og deltagelse av unge og eldre i frivillighets arbeid.

■ Kommunikasjon fra Europakommisjonen om ”Fremming av rollen til frivillige organisasjoner og forbund” 1997, COM (1997) 241, som:

- Anerkjente den politiske, økonomiske og sosiale betydningen av frivillig handling ”i utviklingen av et samlet og inkluderende europeisk samfunn basert på aktivt borgerskap”

■ Det internasjonale frivillighetsåret IYV 2001

- FNs generalforsamlings resolusjon 56/38 av 5. desember 2001 og FNs generalforsamlings oppfølgings resolusjon til Det internasjonale år A/57/L.8 26. november 2002 hvor det er anerkjent at:
 - Frivillig handling gir borgere anledning til å delta i den demokratiske prosessen;
 - Frivillig arbeid gagnar den enkelte frivillige, de utenfor den nærmeste familien, lokalsamfunn og allmennheten generelt;
 - Frivillighet bidrar til sosial inkludering;
 - Frivillighet er en form for livslang læring og øker den frivilliges sysselsettingsmuligheter;
 - Frivillighet er et samlende tema som generer samarbeid på kryss av sektorer;
 - Den økonomiske verdien av frivillig arbeid er enorm.

■ Eurofestation, Maastricht 2004: Europeisk VEIKART 2010

- Denne konferansen, organisert av Assosiasjonen av nederlandske bykommuner (VNG) og CIVIQ, Det nederlandske nasjonale frivillighetscenter, lanserte et samlet europeisk veikart mot 2010 for EU, nasjonale medlemsstater, (fler)nasjonale selskaper, nasjonale frivillighetscenter, (nasjonale) frivillighets involverte organisasjoner og støttende infrastruktur. Dette veikartet mot 2010 er ment å være et innflytelsesrikt verktøy for videre politiske utviklinger, hendelser og aktiviteter i Europa rundt temaet frivillighet.

■ Frivillighetsåret 2005 i Storbritannia, tok sikte på å

- Øke antallet frivillige, i særlig grad individer fra marginaliserte grupper og yngre mennesker samt å løfte profilen på det arbeidet de frivillige gjør på landsbasis og belønne de frivillige for deres bidrag til samfunnet.

Europeisk senter for voluntarisme, CEV

Europeisk senter for voluntarisme (CEV) er en europeisk paraplyorganisasjon av foreløpig 38 nasjonale og regionale frivillighets senter i Europa som sammen jobber for å støtte og fremme frivillighet.

CEV viderefremmer sine medlemmers felles prioriteringer og bekymringer til Den europeiske unions institusjoner. CEV fungerer også som et viktig forum for utveksling av politikk, praksiser og informasjon knyttet til frivillighet. Videre støtter CEV nettverksbygging blant sine medlemmer og organiserer konferanser, seminarer, verksted samt andre virksomheter som forskning.

CEV's medlemmer representerer tusenvis av frivillighets organisasjoner, foreninger og andre frivillighets- og samfunns grupper på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Sammen jobber vi for å:

- ! Være et effektivt talerør for frivillighet i Europa
- ! Styrke infrastrukturen rundt det frivillige arbeidet i de europeiske landene
- ! Fremme frivillighet og gjøre det mer effektivt.

CEV's aktiviteter omfatter

- ! Fremming av frivillighet til allmennheten, media, næringsliv og politikere
- ! Utvikling av politikk og forskning
- ! Rådgivning til Den europeiske unions institusjoner
- ! Støtte til eksisterende nasjonale, regionale og lokale frivillighetssenter over hele Europa
- ! Støtte til fremveksten av nye frivillighetssenter
- ! Styrking av nettverksbyggingen mellom frivillighetssenter og andre frivillighets organer over hele Europa
- ! Støtte til organisasjoner som fremmer innovasjon og ønsker å implementere gode praksiser i deres engasjement av frivillige
- ! Kapasitetsbygging blant CEV's medlemsorganisasjoner

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

European Volunteer Centre | Centre Européen du Volontariat | CEV

Rue de la Science 10 | B-1000 Brussels | Tel: (+32) 2 511 75 01 | Fax: (+32) 2 514 59 89 | cev@cev.be | <http://www.cev.be/>

Images on the cover kindly provided by ProVobis National Volunteer Centre, Romania;
Volunteering England Image Bank (Annabelle Dalby, Chalky Whyte, BTCV);
OSMIJEH Association for Psychosocial Help & Development of Voluntary Work, Bosnia Herzegovina.

European Volunteer Centre | Centre Européen du Volontariat | CEV

Rue de la Science 10 | B-1000 Brussels | Tel: (+32) 2 511 75 01 | Fax: (+32) 2 514 59 89 | cev@cev.be | <http://www.cev.be/>